

C. K. Državno Odvjetništvo u Šibeniku
I. R. Procura di Stato in Sebenico

Stiglo dne... .. pod.

Pervenuto 16. 10. 08

Primjer..... U ŠIBENIKU, 16. Listopada 1908.

GRADSKA BIBLIOTEKA
JURAJ DUGOVIĆ
ŠIBENIK
NAUČNA
God. I.

Br. 2.

Glas Malog Puka

== GLASILO ORGANIZOVANIH RADNIKA. ==

Izlazi svakog petka.

Godišnja cijena za zemlju poštom 3 K
Van države 4 K

Pojedini broj 4 pare.

Nakladnik, izdavaatelj i odgovorni urednik

I. Gojanović.

Država u državi.

Može li danas biti čovjeka, koji ima zdrave oči i zdravo shvaćanje, a da ne vidi razvoj i napredak socijalne demokracije, napredak kulture i civilizacije? Ne, ne može!

Danas svaki, koji stoji na malo većem stupnju kulture i koji prati dnevne događaje uvidja, da socijalna demokracija svakim danom postaje sve moćniji i uplivniji faktor u svim društvenim poslovima, u narodnoj sudbini i napretku. Onaj, koji iskreno misli i nepristrano govori, to će priznati. Ali politički uškopljenici i razne buržoaske perjanice uprkos faktičnih i utvrđenih činjenica ne žacaju se govoriti da je bijelo crno, da sve stoji onako kako je i prije stajalo, da socijalne demokracije nema.

Ali opaka podmetanja i podvale prodanih štrebera padaju u očima svakog slobodoumnijeg čovjeka i ona se ruše gase... Bacanju praznih fraza prošao je zeman i laži se već u svom začetku guše u ustima onih, koji ih u svijet paklenom nakanom šire.

Država u državi jest danas socijalna demokracija. To je faktična istina, koja je više puta dokazana, a koja je dne 27. septembra sastankom socijalnih-demokrata u Beču i opet potvrđena.

200 delegata i zastupnika radničkih sastalo se 27. pr. mj. u Beču, da vijećaju o zajedničkoj akciji (pot-hvatu) o sudbini radnog naroda jedne pole monarhije, gdje mađarska vlastodržačka oligarhija sprema zamku svojim državljanima, da ih u njihovoj političkoj moći i snazi na lopovski način okrade i orobi. Šaka mađarskih bečara, koji u svojim rukama imaju sudbinu radnog naroda ugarske države i ako su kruni svečano zadali riječ, da će narodima njihova prava dati, i ako je kruna to odobrila i samo na to pristala, ne žacaju se kovati drugih protunarodnih osnova, ne žacaju se svoje obećanje i pristanak krune, koja svojim narodima ravnopravnost dati želi, na najodurniji način izigravati, pa, šta više, i samu krunu za te svoje lopovluke i prevare suodgovornom praviti.

Ali svečano obećanje krune, uz koje radni narod obe pole monarhije pristaje, mora se ostvariti, volja krune i veličanstva narodnoga mora do izražaja i do svoga prava doći.

Mađarske „patriote“, ti upropastitelji naroda ugarskoga nastoje sva sredstva protiv radnog naroda upotrijebiti, samo da se i nadalje održe na državnom kormilu, na državnim jaslama. Ali svijest narodna neće i ne može dozvoliti, da se šaka mađarskih gavana i nadalje gradi tutorom narodnim i da sputava narodni napredak.

Sastanak socijaldemokratskih izaslanika mora uroditi dobrim plodom po radni narod u Ugarskoj, a tim i u Hrvatskoj. Solidaran, zajednički rad radnog naroda monarhije, prisiliće mađarske bečare, koji narodnom sudbinom upravljaju, da sagnu svoje šije i da se narodnoj volji pokore.

U ovom koraku socijalnih-demokrata ogleđa se i rad i snaga radnoga naroda. On nam dokazuje, da s

pravom možemo reći, da je socijalna demokracija država u državi, koja raspolaze svjesnom svojom vojskom, organizovanim radničkim bataljunima, koji su u svakom času spremni vojevati vojnu za prava narodna.

Sastanak ovaj uplivisaće i na našu pokrajinu, te će radnicima dati mnogo potkrijepe u svim pothvotima, a i izvršitelji samoga zakona računace s tim; računace s složnim, internacionalnim radom i solidarnošću radničkom, te će gutati gorke pilule, ali će ipak morati šutiti.

Radnom narodu čitave Dalmacije dužnost je, da prema pozivu potpomogne svoje drugove u Ugarskoj, koji stoje u borbi za svoja prava, da slome moć feudalne aristokracije. Ta nam se dužnost nameće tim više, jer i mi moramo u najkraćem vremenu računati i na pomoć ugarskih drugova, koja će nam trebati, kad stupimo u borbu za osvojenje općeg izbornog prava za naš pokrajinski sabor, za koju se spremamo, da se uzmognemo otresti tutorstva gospodsko-patriotskoga.

Oslobodjenje i napredak radnog naroda jedne zemlje, koristan je proletarizovnom radništvu drugih zemalja i baš zato dužnost je sviju radnika, da se uzajamno potpomazu, da jedni drugima pružaju ruku pomoćnicu, kad su u borbi za svoja prava.

Pa preko svega toga, preko ovog utvrđenog rada, ipak će se naći propalica i narodnih krvopija a la naša šibenska banda, koji će imati obraza reći, da socijalni-demokrati za radni narod ništa ne rade i da su protiv slobode i napretka. Naći će se plaćenika buržoaskih, koji će na sva usta trubiti, da su socijaliste lopovi i varalice. Ali već danas radni narod dobro zna kuda te opake podvale vode, pa se na naklapanja raznih plaćenika ni ne obazire. Blato, kojim se ti plćenici na socijalnodemokraciju nabacuju, pada njima istim na crnu i debelu obrazinu, a radnici koracaju srčano svom cilju, svojoj meti, svom oslobodjenju iz mraka i veriga u koje ih je razredna buržoaska država skopčala. — mac.

Stanje radnika i težaka.

Lijene bogataške klase pograbile su svo bogatstvo pod svoje grabežljive pandže, pod svoj monopol. Imajući sve u rukama, lijepo žive u slasti i lasti, ne vo-deći ni najmanje obzira napram bijednoih radnika i težaka. Sva prirodna bogatstva učiniše silom i prevárom svojim vlasništvom i podjeliše ga medju se, a na drugoj strani ostaviše milijone bijednog naroda bez igdje ičega, bez stope zemlje, bez odijela, bez opanaka i bez komadića kruha, kojim bi nahranili sebe i svoju gladnu djecu. —

Pogledajte, drugovi radnici i težaci, kako su bogataški magazini i dućani kreani svakojakom lijepom robom, hranom, pićem i ostalim stvarima; pogledajte kako se bogataške kuće ponosno dižu nebu pod oblake; pogledajte kako ti dupli bogataši vozikaju se parobrodima i željeznicama sjedeći u prvom razredu na mekanoj svili i kadifi; pogledajte kako ta gospoda kao božji „odabranici“ šeću sa svojim familijama po raznim ku-

palištima, a nikad nišla ne rade. Pa ne samo to! Oni su si osigurali sve bolje položaje u svim granama državne uprave, te sjede na unosnim mjestima i potežu za svoje ljenčarenje tolike hiljade godišnjih dohodaka. Isto tako i školu su učinili svojim monopolom, te se samo njihova djeca mogu školati i postići više društvene položaje kao popove, advokate, te najveće narodne pijavice. Jer radnik i težak to jest mali puk — jasno je — da ne može svoje djece školovati budući su za školovanje potrebni veliki novci.

Vidimo dakle, da bogataši sve u svojim rukama imaju, a mali puk opet je bogat sirotinjom i nemaštinom. A je li to pravo? Je li pravo, da radnici, koji kuće sagradiše skupa sa svojom djecom moraju u podrumu ili na tavanu stanovati? Je li pravo, da radnici i težaci, koji pripraviše kruh, žito i meso moraju puru i najcrnji kruh jesti, a mnogo puta i gladovati? Je li pravo da radnici, koji parobrode i željeznice sagradiše moraju se kao bundeve u trećem razredu nakrcani voziti, a kad nemaju novaca — što je kod radnika uvijek — pješice ići? Je li pravo da radnici, koji škole sagradiše u njih svoju djecu ne mogu slati? Je li pravo da radnici i težaci ne mogu svoju djecu iskolovati i u državne službe namjestiti, kad mi, radnici, najviše porza državnog plaćamo? Ne, nije pravo, ali se danas za pravo ne pita, već današnja bogataška družba, koja u svojim rukama ima državnu moć — vojsku — silom nam te terete nameće, i mi se moramo pokoravati, moramo dozvoljavati da nas nekolicina krvopija jaši i izrabljuje jer to zahtijeva bogataški svetac — kapital.

A kad će se sve ovo promijeniti i može li se promijeniti? Jest, može i mora, i, baš mi radnici pozvani smo, da taj lopovluk ukinemo!

Onda, kad se u svojoj organizaciji udružimo, kad svoju djecu u razrednom duhu vaspitamo, kad naši sinovi budu stajali u vojničkim redovima, kad povedemo složnu borbu i počnemo osvajati moć — silu —, pokorićemo današnje vlastodržce. A to ćemo učiniti, to moramo učiniti, to je naš cilj, to je oslobodjenje radnog naroda, to je spas narodni, a propast vlastodržaca i narodnih krvopija.

Bosna i Hercegovina.

(Radnički pokret. Piše: Prudon II.)

„Radnički je pokret kulturni pokret, a radnik je nosilac kulture.“ — č. —

Tamo, gdje vlada najjača reakcija; tamo, gdje je apsolutizam na vrhuncu svoje moći; tamo, gdje bijeda i nevolja dostiže svojim vapajem do prestola previšnjega Oca; tamo, da, tamo, radja se *socijalna demokracija*. Dakle socijalna je demokracija čedo reakcionarno apsolutističkih roditelja (režima) no ona je neposlušno dijete, koje, dok je malo i nedoraslo trpi, a kad doraste, ono se odmeće od svojih roditelja i podiže svoju snažnu ruku, da ih guši u njihovoj sopstvenoj krvi.

Dakle potpuno apsolutistički režim, potpuno neuradjeni ekonomski i politički odnosi sile radni narod, u borbu protiv kapitalizma i bijede, da vojuje za svoj opstanak, za pravo na život. — Pa kad je tako može li se čuditi, što je radnički pokret u ovim zemljama tako uskrnuo i što svakim danom napreduje? Ne, tom se nije čuditi, jer znamo, da tamo gdje nevolja vlada, on mora da napreduje, da opstoji.

I, ma da nas apsolutistički režim steže ropskim okovima; ma da vlastodršci pokret svim mogućim na-

činima nastoje ugušiti; ma da su sve novine plavom olovkom križane, brošure i sl. plijenjeno ipak te mjere ne pomogloše sprječiti ulaz onom najvećem i najjačem radniku na prenašanje kulture, koji se zove: *progres*. Zraka slobode probila je kroz pukotine apsolutističkih zidina i zagrijala nas slobodnim idejama.

Nesredjene ekonomske prilike, krajnje izrabljivanje od strane poslodavaca nije moglo ostati neopoženo. Narodno gospodarstvo propadaše sve više, a radna se snaga na pijacama gomilaše, pa kako je zemlja bez ikakvih industrijalnih poduzeća osim nekoliko tvornica duhana i pilana, to je radna snaga prodavana u besćenje, jer je glad silila radni narod, da je prodaje pošto po to, samo da se prehrani.

Glad, prekomjerni rad, nezdravi stanovi doveli su narodno zdravlje do ruba propasti. Tuberkuloza i slične bolesti postadoše redovni radnički gosti te pustošeći pučanstvo stvaralaše društvene bogalje, koji se jedva miču po ulici.

Najviše zla i rascjepkanosti naroda doprinese vjersko pitanje, a to je koristilo jedino posjednicima i izrabljivačima. Popovi pravoslavni, katolički i turske hodođe napadaše ideju jedinstva i tim služila posjedujućoj klasi na štetu radnog naroda. Narod stojeći na niskom kulturnom stepenu, ne znajući kud ovi napadaji vode dao se je zavesti u nadi, da će mu ovagospoda, moleći se bogu, pomoć pružiti. No oni se ne htjedoše na pomoć božju oslanjati, već pustiše svoje stomake da se udobno goje. Mržnja i nesloga podupirana sa crkvenih pripovjedaonica nije dala, da do jedinstva narodnoga dodje, ali kako ćemo viditi — fraze počinju gubiti snagu i narod se sjedinjuje, da se oslobodi kako vjerskog tako i političkog ropstva, koje ih vjekovima satire.

(rastaviće se.)

DOPISI.

(Teški život radnika na rudi.) Dragi druže! Budite dobar pa štampajte u našem listu ovo što vam doli pišemo, da se vidi kako gorak i težak život živuje u ovom paklu zemaljskom blizu stotinu radnika, koji rade s nama na rudi. Evo neka vide i „narodna“ gospoda, a i oni radnici i težaci, koje sila nevolje tjera, da prodaju svoju radnu snagu za koru crna kruha i koji bi htjeli ovdje doći raditi:

Još se u jutro dobro i ne svane niti sunce ograne, a mi smo prisiljeni doći na radju. Leteći od kuće idemo, upravo kao marvinče, koje se zaširkija, kad ga obad ujede i poleti u štalu, gdje zna, da ga čekaju pune jasle, — kao da nas čekaju puni stolovi, a ne čitav život robovanja za drugoga. Moramo letiti samo da na vrijeme prispijemo, jer, ako nas na vrijeme na mjestu nema, onda nam taj dan ne daju raditi, što znači, da taj dan, ne zaradivši ništa, moramo s našom djecom — gladovati. A kad prispijemo na rad, odmah lopatu u šake i cijeli božji dan, na žarkom suncu kraj ljetosnje pasije vrućine, bacaj i krcaj ugalj, guraj vagone bez odmora. Jer kakav je odmor za naš teški rad ono pola sata, što ga za marendu imamo i dva sata na podne za ručak? — Pokraj plaće koju imamo, nije ni za živjeti, ni za umrijeti. Jer što može danas i samac čovjek učiniti s 2 ili najviše K 2-60, a tek se pita: što da uradi, kako da ih raspoloži onaj, koji za vratom ima ženu i troje-četvero djece? (Popovi i drugi lopovi preporučice, da se hrane očrnašima! op. sl.) — Kakav život provodimo, lako je pojmiti svakom, čim zna za našu nadnicu. Ali da bi slika potpunija bila, iznijecemo ovdje da se vidi,

kako mi živimo i kakova je hrana kojom se hranimo e da bi nadoknadili istrošenu radnu snagu: U jutro kad dodjemo raditi, radimo do 8 sati. U 8 sati imamo marendu. (Ovo bi tutori narodni trebali gledati i neko vrijeme našim životom živiti, pa bi onda drukčije s radnicima postupali i ne bi imali duše protiviti se pravednim radničkim tražbinama, jer bi sami osjetili sav teret siromašnog radnika i težaka, koji mora za koru kruha da se preda na milost i nemilost nezasićenom kapitalu kao u srednjovjekovno doba robovi što su bili). Za marendu pojedemo 2 šolda kruha i po litre bevande (vino i voda). To nam je do podne. Na podne nam je ručak većinom samo kruh i vino, a nekad malo vruće manestre. Bokun mesa za našeg težaka rijetka je stvar i to se na našem stolu može naći samo u rijetke nedjelje i još rjeđe svece. Večera za nas ne postoji, jer kad bi večerali, onda sutra ne bi imali što ručati. — Pa nije dosta što na žarkom suncu i pasijoj vrućini moramo raditi i svoj život upropašćivati, već ima raznih plaćenika i šefova, koji nas, čim malo stanemo, da odanemo, opominju i guraju na rad. — Čujete li ovo, ej, gospo patriote i domoljubi (!)? Vidite li ovu nevolju i glad, tog — buntovnika, koji će, tražeći od vas račune — skršiti vas, kad se čaša ustrpljena prelije. — Možete s nama raditi što hoćete; možete nas nagoniti i izrabljivati, pa kad vas je volja i na ulicu istjerati, a to znači bez kruha ostaviti. — Da, to možete učiniti, jer smo neorganizovani i jer nas je popovski mrak sa svih strana opasao. Ali mrak se počinje dizati i nabrzo će za nas svanuti bolji dani, jer smo shvatili potrebu organizacije. Pozivljemo sve radnike i težake, da se upišu u naše društvo, da u društvu sjedinimo naše rastrkane snage, te da povedemo neustrašivi rat protiv kapitala, a za prava potlačenog Malog Puka.

Rudar.

(Glas radnika s nove obale.) Znamo da štoci ovog lista neće pomisliti kad pročitaju gornji naslov, da će se ovdje opisivati ugodni život naš, već će znati da se ovdje govori o nevolji našoj, koja nas svakim danom prati skupa s našim ženama i nevinom djecom. Teški rad od ranog jutra, pa do mraka, ne da nam živjeti. Mala plaća od 11 do 13 banica nije dovoljna, da podmirimo naše kućne potrebe, nije dovoljna da s crnim kruhom prehranimo sebe i svoju familiju. Glad i sirotinja u našim kućama stalan je gost i nije se čuditi što smo ispijeni i blijedi kao malo ko. Nije se čuditi što naša djeca izgledaju kao da boluju od neizlječive bolesti jer ne imajući dovoljne hrane moraju zakrčljaviti i oslabiti. Mi ne znamo je li to od boga? Da li bog samo našu djecu mrzi, a gospodsku voli i miluje, kad su na onako zdrava i lijepa? Mi mislimo da je svačije dijete božji anđelak, ali mislimo i to da bog otom nema kad voditi računa, već s tim barataju bogataši, koji sve ono što radnici učine prigrabe sebi, a radniku dadu samo toliko, da ne crkne od gladi. Jer na teške suze, koje se prolijevaju gledajući gladnu svoju djecu smilovao bi se bog i barem nevinoj našoj djeci dao bi živjeti. Nema bog s tim posla, već s našim stomacima i životom gospodare bogataši i gospodariće sve dotle dok se ne udružimo i zajednički ne potražimo bolji i radniku pristojniji život. Do nas radnika stoji da dodjemo do spoznaje svoga stanja i čovječjeg dostojanstva i spoznavši to — udružimo se i zajedno se boriti za bolji život.

*

(Patnje radnika iz karbitfabrike u Šibeniku. Patnja i sirotinja vlada na sve strane. Patnja je

patnja, ali obavljane poslova, koje radnici ove tvornice rade, prelazi patnju i postaje nečovječno izrabljivanje. Nadnica od 2 ili najviše K 2'80 za ovaj rad otkriva svu mizeriju našega života. — Udes naš prelazio je mjeru ustrpljenja i pred dvije godine činili smo šćoperu. Posljedice šćopere bile su, da smo dobili neke male poboljšice i s tim smo se na nagovor gg „patriota“ medju koje spadaju i osnivači „Radničke“ zadruge, zadovoljili. Tom nam prilikom obećao, da će, kad vide kako tvornica napreduje i sami nam plaće povisiti. — To je bilo onda, kad su gospoda bila pod pritiskom. A kako je to obećanje ispunjeno, evo čujte: Oni radnici, koji povisiće dobiše, otpušteni su i zamijenjeni novim, koji su dobili manje plaće. Eto to je obećanje gospodsko. — Tvornica napreduje i ovogodišnja bilansa (računi) pokazala je čist dobit preko tri milijona kruna. Ali kad bi gospoda radnicima plaću povisili, onda bi se njihovi dobitci morali se umanjiti. Radnici obećanja zaboravili nijesu, ali onaj, koji je o tom što spomenuo, bio je iz posla izbačen. I tako je sve po srarom ostalo; izrabljivanje sirotinjskog živog mesa vrši se u slavu kapitala na veliko. — Radnici ne imajući svoje organizacije, ne moguše gospodu prisiliti, da svoja obećanja ispune i to svo dotle ne će ni moći, dok se ne organizuju, ne udruže i jedinstvenom snagom potegnu gospodu na račun, da iskupe svoju riječ. — Pa koje onda kriv našoj patnji? Niko drugi nego mi sami! Gospoda brane svoje interese, a mi bi se radnici morali složiti da branimo svoja prava i zajedno i složno boriti se za bolji život.

Za to drugovi, radnici i težaci, upišimo se u naše društvo, u naša organizaciju svi do jednoga, jer ćemo jedino tako doći do boljega i čovjeku pristojnijega života. A onda ćemo moći računati i na pomoć ostalih radnika, koji će nas s veseljem onoliko koliko budu mogli pomoći da se teškog ropstva otresemo. Jer: ko će radniku pomoći, ako ne će njegov drug, radnik!? I naši drugovi u drugim zemljama imaju svoje organizacije, pa za to i živu pristojnijim životom nege mi.

Za to svi u društvo, u borbu. Jedan za sve...

VIJESTI.

Poziv. U nedjelju dne 18. ov. mj. držaće se društvena skupština u društvenim prostorijama u 9 sati pr. podne. Dn. red: 1. Korist radničkog društva; 2. Pretres i usvajanje pravila; 3. Izbor upravnog i nadzornog odbora; 4. Slučajni predlozi.

Pozivaju se svi drugovi da se na skupštinu što mnogobrojnije odazovu i da uzmognu u društvenu upravu izabrati one ljude, koji uživaju njihovo povjerenje.

Naš list — nedjeljni list! Svakom drugu biće milo što naš list već druge nedjelje svog života počinje nedjeljno izlaziti t. j. svakog petka. Uvidjavni drugovi svojim prinosima omogućite to, ali do svakog druga širom pokrajine stoji, da se list što bolje ojača i učvrsti. Jer nije ni lijepo ni pravo, da naša opća stvar pada na teret pojedinih požrtvovnih drugova. Svaki radnik treba da se na list pretplati i tim će doprinijeti da list ostane na onoj visini, koja mu je dostojna. Kaže se: zrno do zrna pogača... pa tako učinimo i mi: jedan pretplatnik po jedan biće hiljade i list će stati na čvrsto tlo. Do nas svi ju stoji da se list proširi i učvrsti i za to radimo.

Neka znadu članovi „Hrv. Sokola“ u Šibeniku. Poznato je, da je gosp. Uduć, koji je bio upravitelj Hrv. tiskare bio učiteljem „Hrv. Sokola“. I afera Udućeva

biće poznata većini članova Sokola, koju je imao s dr. Drinkovićem, kad je iz Šibenika htjeo otići, pri čem su i sami Sokolaši osudili postupak „patriota“ napram Uduću. No ovo o čem ćemo mi javiti neće biti poznato članovima Sokola, već samo nekolicini patentiranih pokrovitelja hrvatske ideje. Evo neka čuju Sokolaši, pa nek sami sude postupak kompanije, koja je sokolsku ideju učinila svojom robinjom, te je izrabljuje, da svojim džepovima u tjeranju politike olakša. — Uduć je naime kao upravitelj tiskare imao 200 K na mjesec. Ali orfaci dadeše Uduću da vrši dužnost učitelja u Sokolu. U to ime potezale su „patriote“ od Sokola K 90 mjesešno i tako olakšaše sebi plaćanja, jer ih je upravitelj koštao samo K 110. — Danas kad običan slugar ima plaću od 120 K i više, što ova gospoda dobro znaju, podvalili su Uduću, koji je bio poslovođa, slugar, mašinista i knjigovezac, te ga plaćali samo 110 K. Ali Uduć je bio patriota, Uduć se žrtvovao za sokolsku ideju, neznajući za ovaj patriotski lopovluk. Kasnije je Uduću bilo krivo, ali je bilo kasno.

Mi nećemo ovdje svoga komentara stavljati, već to prepuštamo samim Sokolašima neka oni rasudjuju nije li ovo izrabljivanje ne samo jednog poštenog radnika Uduća, koga svak pozna i štuje, već i hrvatske ustanove Sokola, koju je dužan svaki pošten patriota potpomagati. Ali pred računima gubi se patriotizam! Ima toga još u torbi, pa ćemo polako iznositi sve na sunce, e bi svjetlost sunčana djelovala na sve ono što se iza debelih zastora radi. A onda će prazne, medene fraze pod udarcima činjenica morati podleći. Ovo važi i za članove „Radničke“ zadruge, koji besvjesno idu za tim patentiranim „patriotama“. Oh, bože, sretnili smo!

Patriote će kazati da — lažemo! ? Ali...

Skrainost izrabljivanja. Dolazi nam tužba iza tužbe o izrabljivanju i marvinskom naganjanju radnika sa svih strana. I otale vidimo da su oni „veći“ mnogo okrutniji nego oni „manji“. Evo da se vidi: Na novoj morskoj obali, koju je radnju preuzeo g. Inchiostri radi do 80 radnika. Ljetošnjeg vremena radili su dnevno 12 sati a sad ih nadglednik Traljan nagoni da rade dulje govoreći: da njemu nije stalo do radnika ni do njihova života, da tog zelja ima dosta, da ih on j...! (Iš, ne praši! op. Ur.) Uposleni radnici pokazaše tom gosi zube i opriješe se ovoj prvoj navali. — Duljiti ne možemo, jer nam list mora u štampu. — Radnicima poručujemo da se udruže, jer će udruženi moći računati na pomoć ostalog organizovanog radništva Austrije, te će onda moći bolje pokazati zube toj gospodi, koja j..... one, od čijih truda oni žive. — Još u idućem broju!

Izrabljivanje djece. Lakomim kapitalistima jedini je cilj, da što više svoj kapital uvećaju pa nemaju smilovanja ni napram malodobne sirotinjske djece. Tako je i s našim šibenskim miljunašem Inchiostri-em. Ni ovaj gosa ne obazire se, što je dijete slabo i nerazvijeno, već ga uzima u posao, jer dijete jeftinije radi. Upitati je ovog gospodina kako bi njemu pri srcu bilo, kad bi vidio svoje dijete po čitav dan na kakovoj mašini raditi ili još za zasludu kad bi on sam radio, pa uz plaću kakovu on djeci daje od K 10 na mjesec. Taman za opanke! (Drži se pravila kot. pjeneznice, pa ne smije dati više! Ur.) Da, da, profit je profit! Je! te gospodine? A oni, koji postojećim zakonom rukju nek na ovo otvore oči, jer ako ih mi počnemo zvati, bojimo se da će im zagluhnuti oba uha. Mi zaključujemo iz ovog, da se osoba g. načelnika našeg više čuva, nego državni zakon, jer zakon nedozvoljava, da se djeca izrabljuju. O, i ti bezdušni socijalisti poznaju zakon! I njih zakon još

brani?! Mi znamo da ruka ruku pere, ali ćemo nastojati potražiti ljekovitu travu i za to!

Zamolba. Molimo cj. uredništva onih listova, kojim naš list u zamjenu poslamo, da nam izvole također u zamjenu svoje listove slati. I onim uredništvima, kojim još lista poslali nijesmo, voljni smo također list u zamjenu slati. A to i solidarnost iziskiva. Uredništvo.

Popovskoj pregači. Nijesu dosta zvona, nijesu dosta crkv. pripovjedaonice, nijesu dosta popovi — agitatori — koje narod beskorisno plaća, već su lijene pijavice zaularili i štampu, kojom prikrivaju svoje prljavštine. Pa češući se o svakoga, češu se i o nas u zadnjim brojevima svoje „krajcaruše“. Ali svo ono brbljanje neće im pomoći, jer se zna da su oni krivci današnje nevolji, i, prema tom gdje ima njih mora biti i sirotinje, a sirotinja je majka, koja mora da radja socijalnu demokraciju. A mi imamo i previše popova! Zaključak: Istjerati popove, pa će i socijalista nestati! Dakle izvolite, gospodo, popi, pa ćemo ispod ruke na put! Izgovor: Ne mogu putovati, jer su — debeli, a ovdje im nije zla. Ali onda ostaju i socijalisti ovdje.

Nek se zna. Na 30. rujna umrla je neka udovica u Varošu. Na pogreb bio je pozvan varoški župnik, koji se odmah našao vrijedan i upitao da li imadu čim njega — platiti? Na odgovor da nemaju reče: prodajte sukju s pokojnice, ali za popa treba biti. Nije nam za ništa drugo samo nek se zna!

Priposlano*)

Vladimiru Kuliću

odgovornom uredniku „Prave Pučke Slobode“ u Šibeniku.

Ima ljudi na koje se niko ne obazire, jer nisu dostojni ljudskog pogleda, a ako se ko i njima bavi, to je sjegurno radi kojeg njihovog zlodjela.

Da nisi pokušao na mene baciti šaku gliba, budi sjeguran da si mogao doživotno plaziti kao kojumudrago reptil u kalu socijalnog života, bez da se tebe sjetim.

U članku „Tko su socijalni demokrati“, nanizao si čitavu falangu socijalista-lupeža (kao da su svi prodavači hrvatskih trobojnica i lojanih svijeća!) a medju lupežima i mene ubrajaš.

Nu pošto se družiš sa jezuitima, popovima, i fratrima, vjerojatno je da si barem u jezro shvatio „Maralnu Teologiju sv. Alphonsa i teoriju aeguiiprobabilizma: računao si naime, da je dosta na mene baciti sumu u sa psoračuno opakim upitom, ubrojivši me medju lupežima, bez da me stvarno okriiviš i tako da te ne mogu predati sudu kao prosta zlikovca i da medju građanima, sa eventualnim mojim mukom, ostane dvojba o mojem poštenju!

Pišes o meni:

„7. Kako je bilo sa socijal-demokratskom blagajnom u Splitu? Dorblću, odgovori!“

Ja ti odgovaram, da... nemam šta odgovoriti, jer socijalna demokratska stranka nema i nikada nije imala blagajne, jednostavno, jer... nikada nije imala novaca!

Kada si me ubrojio medju lupežima, znak je da znaš što god od mene, ili barem, sa navedenom stavkom, dao si razumjeti da bi bilo što pikantnoga proti mojoj osobi, ali da si me prištedio.

Dakle, vam sa konkretnim optužbama i činjenicama!

Džni poštteni časni Kuliću: evo dobre zgođe, da postigneš sa perom ono, što tebi i tvojoj velikodušnoj i bogobojnoj braći, u više navrata, nije pošlo za rukom sa klevetami, špijonažm, denuncijacijami i krivim prisegami — naime moju moralnu eksekuciju!

Ali ti s menom nećeš imati posla! Nisi dostojan! Formuliraj jasno optužbe pak ćeš na sudu dokazati istinu.

Baš tako: uš pod nokat; blato pod noge a zlikovac za bravom.

Ako pako umukneš i ne doneseš konkretnih tužaba, misliš zar da ću te proglasiti podlom kukavicom, lopovom, razbojnikom, lupežom tuđeg poštenja, banditom, dostojnim da mu se gubica pretvori u jednu pljuvaonicu? Ne! Ti i onako znaš što od tebe mislim, a kako te cijene drugi moji građani, nije potreba da ti rečem, a imaće... to je tvoj posao!

Spljet, 29/9.

Jerko Dorbić

*) Za stvari pod ovom rubrikom uredništvo ne odgovara.